

Solidaritat i soledat

DAVID CASTILLO coordinador

editorial

En un dels seus últims llibres publicats al nostre país, *Solidaridad y soledad* (Acantilado), Adam Zagajewski

ens diu que el culte a la individualitat, a l'element personal, a la vanitat –malaltia contagiosa– ha destruït l'art. Fa uns dies, Juan Cueto també afirmava en una entrevista que el jo estava anul·lant la premsa. Parlava de la sobredosi d'egocèntrics que han convertit l'opinió dels diaris en un exercici egotista buit sobre problemes personals, quotidians i familiars. De l'erm només en podrem sortir esforçant-nos en el gimnàs de les idees i prescindint de la banalitat on ens volen enredar alguns.

Aquesta setmana estem contents d'obrir amb Adam Zagajewski (1945), un dels grans escriptors europeus de l'actualitat i gran figura de la literatura polonesa contemporània. Li va fer una entrevista extensa el nostre col·laborador Josep

Maria de Sagarra, al seu domicili de Cracòvia. També ens presenta la versió d'un poema inèdit. Zagajewski no és cap desconegut a Catalunya. Quaderns

Adam Zagajewski PIOTR KLOSEK

Crema i Acantilado, les editorials de Jaume Vallcorba, són les que habitualment publiquen les seves obres. El polonès ha vingut a Barcelona en alguna ocasió a fer conferències i va llegir

al Festival Internacional de Poesia del 1997, on precisament els seus poemes ja van ser versionats aleshores per Sagarra. Quaderns Crema li va publicar *Terra del*

foc, traduïda per Xavier Farré el 2004. Acantilado i la valenciana Pre-Textos tenen un bon grapat dels seus millors llibres, tant de poesia com d'assaig. Apologètic i brillant, Zagajewski és un d'aquells escriptors que pensen clar, diuen coses sensates i ho fan amb estil; és un d'aquells escriptors que després de comprar un llibre seu, has d'aconseguir-ne els altres. Després d'haver passat part de la seva vida a França i als EUA, el pensador interpreta la realitat d'una manera cosmopolita i alhora local. Sovint Polònia és el gran tema per parlar-nos del món, de les desgràcies dels

humans. En la conversa amb Sagarra hi trobareu tots els ingredients del seu art, essencial i esmolat. Adam Zagajewski pot parlar de Plató o endinsar-se en el flamenc, com un poeta únic. *

MOTELBARSTOW

RAFAEL VALLBONA

Generacions d'éssers lliures

La primavera del 1892, mentre a Sitges es definia l'esperit modernista, a Camden, New Jersey, moria el pare de la lírica contemporània: Walt Whitman. Amb *Fulles d'herba*, un llibre que va editar per primer cop l'any 1855 i que va anar creixent com la vida, Whitman va trencar els cànons de rima i mètrica i va posar el poema al servei del ritme i el discurs. Gràcies a la primera traducció de Cebrià de Montoliu, introductor de la cultura anglosaxona a Catalunya (Biblioteca Popular *L'Avenç*, 1908), i a posteriors traduccions d'Agustí Bartra (*Reduccions* va editar *Cant de mi mateix*), vam poder conèixer de primera mà l'obra ingent i transformadora de Whitman. Els de la segona meitat del segle XX la vam llegir en la traducció al castellà de Francisco Alexander que va publicar l'editorial Novaro el 1971, i que el 2006 va reeditar magníficament Visor.

Després del seu colpidor impacte entre els coetanis, l'èpica del vers lliure de Whitman atrau poderosament una generació que ha conegut la lírica nord-ameri-

L'obra de Whitman irradia potència sobre les formes de poesia popular

cana amb les cançons de Pete Seeger, Woody Guthrie i Bob Dylan. Enfront la provocadora incredulitat de l'academicisme literari local, la poesia que emana d'aquests ídols de la cultura popular que tothom admira entronca poderosament amb el discurs modernitzador, polític i obert de *Fulles d'herba*. Col·locada al cim de la literatura nord-americana, l'obra de Whitman irradia potència sobre les noves formes de poesia popular que els *media* i la cultura de masses escampen arreu del món ajudant a crear generacions d'éssers lliures allà on s'escolten, i confegint una nova lírica de difusió universal. Després van venir Jim Morrison, Lou Reed, Pati Smith, Bruce Springsteen, Tom Waits i Billy Bragg, per dir-ne alguns. La poesia i la música estaven lligades per sempre més i les dues juntes eren capaces d'oferir un discurs artístic d'una força expressiva tel·lúrica; per canviar el món. O els qui l'habiten. *

AVUITOCA... LLUÍS LLORT

Aristocràcia

Les llengües estan sotmeses a les modes, com tot el que ens envolta, virus estacionals inclosos. Hi ha paraules i expressions peculiars que, de cop, tot tertul·lià que es valori incorpora al seu registre. Fa uns anys, per exemple, va ser el torn de *convivència*, després de *pouar* i ara tot es *farceix*, i en alguns casos de manera incorrecta, perquè fins i tot es farceixen coses per fora, que seria arrebossar. Alguns decenni enrere era d'ús comú entre la classe social més *divine* que *gauche* el terme *esnob*: calia anar amb compte per no ser titllat així, fins que es va convertir en un terme entranyable, com ha estat el cas de *freaky*. Doncs l'origen d'*esnob* prové del segle XVII, quan a la universitat de Cambridge van decidir admetre alguns plebeus becats i, per distingir-los dels que tenien pedigrí, apareixia aquest llatíisme a la matrícula d'ingrés: "*sine nobilitas*" (sense noblesa), que va ser abreujat com a *snoob* i utilitzat per etiquetar una persona que vol aparentar una posició social més alta de la que li correspon, que no és de sang blava. Això de sang blava, per cert, sembla que prové del fet que els aristòcrates, com que no feien tasques al camp, mantenien la pell ben lletosa i es transparentaven unes venes blavoses. La pell bruna i saludable d'un camperol evitava aquest efecte. *